

Lesdoelen

De kinderen herkennen het werkwoord in een zin.

Materiaal

- Oefenblad instaples 1 taal
- Antwoordblad instaples 1 taal

Lesduur

- 25 minuten

Aanwijzingen bij de les

- Algemene informatie over het instaprogramma vindt u op Mijnmalmberg.nl.
- Deze instaples is een herhaling van les 2 van thema 2 van groep 4 en een voorbereiding op les 4 van thema 1 van groep 5. In groep 4 zijn de woordsoorten werkwoord, zelfstandig naamwoord, lidwoord en bijvoeglijk naamwoord aangeboden. In groep 5 komen deze woordsoorten nogmaals aan de orde.
- Werkwoorden en zelfstandige naamwoorden zijn de belangrijkste inhoudswoorden in een zin. Het is van belang dat deze woordsoorten snel in een zin worden onderkend. De meeste andere woordsoorten hebben met een van beide een betekenisrelatie. Een lidwoord hoort bij een zelfstandig naamwoord, een bijvoeglijk naamwoord zegt iets over een zelfstandig naamwoord, een bijwoord zegt vaak iets over een werkwoord en soms ook over een bijvoeglijk naamwoord. Al deze woordsoorten komen in groep 5 aan de orde.

Stap 1 Introductie

Doe iets opvallends, bijvoorbeeld gapen, springen, bukken. Vraag de kinderen: *wat doe ik?* Herhaal de goede werkwoorden: *ik gaap, ik spring, ik buk. Gapen, springen en bukken zijn dingen die je doet. Zo'n woord noemen we een werkwoord. Vandaag leren/herhalen we wat een werkwoord is en hoe je een werkwoord herkent in een zin.*

Stap 2 Instructie

- 1 Neem samen 'Dit moet je weten' door. Bespreek de voorbeeldzinnen. Lees eerst de zin en stel dan de vraag: *wat doet Jan?* (vallen) *Wat doet de bal?* (rollen) *Bij elke zin kun je die vraag stellen. Het werkwoord vertelt wat in de zin gedaan wordt.*
- 2 Vraag de kinderen om met u te benoemen wat iedereen in de klas doet. Begin met: *de meester/juf vertelt.* Vraag ook steeds: *wat doet (de meester/de juf)?* (vertellen) Laat de kinderen aanvullen, bijvoorbeeld: Jan leest, Hamid zit, Laura wijst.

Stap 3 Oefenen

- 1 De kinderen maken item 2 en 3 van opdracht 2. Bij het eerste item kunnen ze zien wat de bedoeling is.
- 2 Bespreek de items na met de kinderen. Vraag een paar kinderen hoe ze het werkwoord gevonden hebben. Hebben ze in zichzelf gevraagd: *wat doet de tas?* *Wat doet het spoor?*

Stap 4 Zelfstandig werken

De kinderen die alles goed hebben, gaan zelfstandig aan het werk met opdracht 1 en 2. Geef de andere kinderen verlengde instructie.

Verlengde instructie

- 1 Vraag de kinderen wat mensen, dieren of dingen kunnen. Geef zelf het eerste voorbeeld: *Een kind kan ...* (zingen, lopen, praten). *Een vogel kan ...* (vliegen, eten, zingen). Vraag steeds wat het werkwoord is.
- 2 Laat de kinderen een werkwoord uitbeelden: zwemmen, vissen, tennissen, volleyballen, hinkelen. Geef steeds een kind de beurt. Vertel de anderen niet welk werkwoord het kind uitbeeldt. Vraag de anderen: wat doet ...? (... zwemt.)
- 3 Maak item 2 van opdracht 1 samen met de kinderen. Laat ze dan opdracht 1 en 2 zelfstandig afmaken.

Stap 5 Reflectie

- 1 Schrijf op het bord: **lachen, wachten, leren, schrijven, denken, luisteren**. Vraag de kinderen wat ze deze les gedaan hebben. Vertel: *dit zijn allemaal werkwoorden*.
- 2 *In les 4 van thema 1 ga je nog een keer oefenen met het werkwoord.*

Lesdoelen

De kinderen leren concrete en abstracte zelfstandige naamwoorden kennen.

Materiaal

- Oefenblad instaples 2 taal
- Antwoordblad instaples 2 taal
- Verlengde instructie: kaartjes met daarop:
 - de, het, een
 - fiets, bal, vakantie, tent, pret
 - rode, gezellige, leuke, kleine, grote

Lesduur

- 25 minuten

Aanwijzingen bij de les

- Algemene informatie over het instaprogramma vindt u op Mijnmalmberg.nl.
- Deze instaples is een herhaling van les 9 van thema 8 van groep 4. In thema 1 van groep 4 wordt het zelfstandig naamwoord aangeboden en oefenen de kinderen met concrete zelfstandige naamwoorden. In thema 8 van groep 4 leren de kinderen dat een zelfstandig naamwoord ook een abstract (niet waarneembaar) woord kan zijn, zoals 'liefde', 'gevoel' en 'droom'.
- Zelfstandige naamwoorden zijn de belangrijkste betekenisdragers in een zin. In veel zinnen wordt de betekenis opgebouwd rond de zelfstandige naamwoorden. Voor zowel de vlotte betekenisherkenning als de herkenning van de zinsstructuur is het van belang dat de zelfstandige naamwoorden snel worden herkend.
- Abstracte zelfstandige naamwoorden zijn iets moeilijker te onderkennen dan concrete zelfstandige naamwoorden. Vandaar dat er apart aandacht wordt geschonken aan dit onderscheid.

Stap 1 Introductie

Schrijf op: **We waren in het zwembad. Het plezier was groot.** Onderstreep zwembad en plezier. Vertel: *vandaag herhalen/leren we wat een zelfstandig naamwoord is.*

Stap 2 Instructie

- 1 Benoem kort de definitie van een zelfstandig naamwoord: *het is een woord voor een mens, dier of ding.* Laat de kinderen enkele voorbeelden noemen van mensen, dieren en dingen en schrijf die met het lidwoord op het bord.
- 2 Neem 'Dit moet je weten' met de kinderen door. Bespreek de voorbeeldzinnen. Vertel: *'bal' en 'vakantie' zijn beide zelfstandige naamwoorden. Het zijn woorden voor dingen.* Vraag: *kun je een bal zien, horen, voelen, proeven, aanraken?* (Ja.) *En een vakantie?* (Nee.) Wijs op de tweede zin op het bord en herhaal de vraag. *Plezier kun je niet vastpakken of zien.* Geef de volgende voorbeelden: zon, klein, maan, struikel, fiets, kar, straat, kijk, kind, aardig, boek. Vraag steeds of het een zelfstandig naamwoord is of niet. Zo ja, vraag: *is het een naam voor een mens, dier of ding?* Vraag dan: *kun je het vastpakken?* Vraag de kinderen ook steeds om het lidwoord te noemen. *Je kunt controleren of iets een zelfstandig naamwoord is door te kijken of je er een lidwoord voor kunt zetten.*

Stap 3 Oefenen

- 1 De kinderen maken item 2 en 3 van opdracht 2. Bij het eerste item kunnen ze zien wat de bedoeling is.
- 2 Bespreek de items na met de kinderen. Vraag: *welk zelfstandig naamwoord in de eerste zin kun je niet vastpakken? (ruimte) Herkennen jullie zelfstandige naamwoorden ook als er geen lidwoord voor staat? Hoe kun je controleren of het toch een zelfstandig naamwoord is? (Door te kijken of er een lidwoord voor past.)*

Stap 4 Zelfstandig werken

De kinderen die alles goed hebben, gaan zelfstandig aan het werk met opdracht 1 en 2. Geef de andere kinderen verlengde instructie.

Verlengde instructie

- 1 Leg de kaartjes (zie Materiaal) op tafel. Leg iedere keer andere woorden neer: een zelfstandig naamwoord en een bijvoeglijk naamwoord. Een kind moet de woorden hardop lezen en bepalen welk woord het zelfstandig naamwoord is. Daarna mag er een lidwoord bij worden geplaatst.
- 2 Maak item 2 van opdracht 1 samen met de kinderen. Laat ze dan opdracht 1 en 2 zelfstandig afmaken.

Stap 5 Reflectie

- 1 Vraag wie nog moeite heeft met het aanwijzen van een zelfstandig naamwoord in een zin. Benadruk dat ook namen voor dingen die je niet kunt vastpakken zelfstandige naamwoorden zijn. Vertel: *als je het niet zeker weet, kun je kijken of er een lidwoord voor past.*
- 2 *In thema 1 gaan we nog een keer oefenen met het herkennen van zelfstandige naamwoorden in een zin.*

Lesdoelen

- De kinderen doorzien dat er verschillende woordsoorten zijn.
- De kinderen herkennen het bijvoeglijk naamwoord.

Materiaal

- Oefenblad instaples 3 taal
- Antwoordblad instaples 3 taal
- Verlengde instructie: kaartjes met daarop:
 - de, het, een
 - lang, harde, rode, klein, lange
 - verhaal, slungel, bank, tik, neus

Lesduur

- 25 minuten

Aanwijzingen bij de les

- Algemene informatie over het instaprogramma vindt u op Mijnmalmberg.nl.
- Deze instaples is een herhaling van les 4 van thema 3 van groep 4.
- Het bijvoeglijk naamwoord zegt iets over het zelfstandig naamwoord waar het voor staat. Het zegt hoe het zelfstandig naamwoord eruitziet of wat er van het zelfstandig naamwoord gevonden wordt. Er is een nauwe relatie tussen beide woordsoorten; ze vormen samen een aparte woordgroep binnen een zin, vaak ook met het lidwoord erbij.

Stap 1 Introductie

Schrijf op het bord: **Ik had een prachtige vakantie.** Onderstreep prachtige. Vraag de kinderen dan naar hun vakantie en schrijf op: **een leuke vakantie, een lange vakantie, een saaie vakantie.** *Vandaag herhaal je wat een bijvoeglijk naamwoord is en wat je met een bijvoeglijk naamwoord kunt doen.*

Stap 2 Instructie

- 1** Haal kort op wat een zelfstandig naamwoord is. *Een zelfstandig naamwoord is een woord voor een mens, dier of ding.*
- 2** Neem 'Dit moet je weten' met de kinderen door. Bespreek het voorbeeld. *Het bijvoeglijk naamwoord vertelt iets over het zelfstandig naamwoord. 'Gek' zegt iets over wat je van de stoel vindt. 'Rode' vertelt hoe de stoel eruitziet.* Wijs op de zin op het bord en vraag bij welk zelfstandig naamwoord het bijvoeglijk naamwoord 'prachtige' hoort. (vakantie)
- 3** Laat elk kind een woord bedenken over hoe zijn kleren eruitzien of wat hij ervan vindt. Cluster de antwoorden bijvoorbeeld als een rode, leuke rok. Zien de kinderen dat je door een ander bijvoeglijk naamwoord te gebruiken iets heel anders kunt zeggen?

Stap 3 Oefenen

- 1** De kinderen maken item 2 en 3 van opdracht 2. Bij het eerste item kunnen ze zien wat de bedoeling is.
- 2** Bespreek de items na met de kinderen. Zien de kinderen dat het bijvoeglijk naamwoord vaak na een lidwoord en voor een zelfstandig naamwoord staat?

Stap 4 Zelfstandig werken

De kinderen die alles goed hebben, gaan zelfstandig aan het werk met opdracht 1, 2 en 3. Geef de andere kinderen verlengde instructie.

Verlengde instructie

- 1 Geef de kinderen de kaartjes met woorden. (Zie Materiaal.)
Laat van de woorden woordgroepjes met een bijvoeglijk naamwoord maken, zoals 'een lang verhaal' of 'het lange verhaal'. Laat de kinderen steeds het bijvoeglijk naamwoord noemen en aangeven bij welk zelfstandig naamwoord het hoort.
- 2 Maak item 2 van opdracht 1 samen met de kinderen. Laat ze dan opdracht 1, 2 en 3 zelfstandig afmaken.

Stap 5 Reflectie

- 1 Vraag de kinderen wat ze van de les vonden: vonden ze het een moeilijke les? Een makkelijke les? Een grappige les? Merken ze op dat u allemaal zinnnetjes noemt met een lidwoord, een bijvoeglijk naamwoord en een zelfstandig naamwoord?
- 2 *In thema 1 gaan we nog een keer oefenen met het herkennen van het bijvoeglijk naamwoord.*